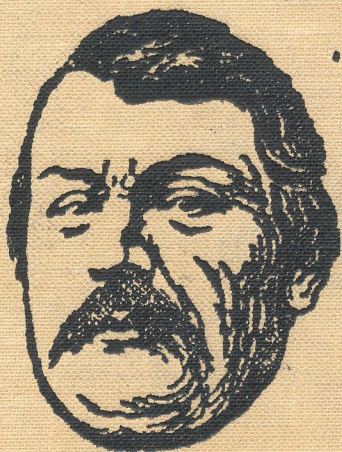

K26530
2

ვ ი მ ლ ვ ი

ვერსთავე

თბილისში

ბ ა ყ რ ა

(კომედი)

ეს ჩემი ზვარიც უნდა გამიყონ?
მაშ სასაფლავოს ეხლავ წამიღონ!
თერგადეული ჩემი ძამია,
ილაჯ მიწყვეტამს, შემომდგომია,
აღარ ისვენებს, არ იშლის გაყრას,
სახლს ის წაიღებს, მიპირობს აყრას.
(სიცილით)

ზვარში აპირებს ვაზების დაჭრას,
ვაზების წილად თუთების ჩაყრას!

გამოსვლა მეორე

ანდუყაფარ და ბარამ

ბარამ შემოვა ქუდით, დადგება, ხანჯალზედ დაიწყოფს ორსავ ხელებსა.

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. (ფიქრით). რას იტყვი, ბარამ?

ბ ა რ ა მ. თქვენ დღეგრძელობას, თქვენ კარგა ყოფნას, თქვენ სიცოცხლესა!

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. მაშ, შენ არ იცი, ბარამ?

ბ ა რ ა მ. რა მოგახსენო, შენი ჭირიმე, მე არაფერი...

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. მაშ მე შენ გეტყვი (ოხვრით): ივანე გაყრას მიპირობს!..

ბ ა რ ა მ. (შეშინებულის სახით) ნუ მიბრძანებ, შენი ჭირიმე, ნუ მიბრძანებ, განსვენებულის მამის თქვენის საფლავის მზესა!..

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. რა ვქნა, ძმაო, არა შვრება. რა გაეწყობა, ვერა მომიხერხებია რა: რუსული კარგათ იცის, რუსის დიდ კაცებთან დიდს, მერე ჩემი რძალიც იმისკენ არის.

ბ ა რ ა მ. ვაი შენს ბარამს! როგორ ვერა მოგიხერხებიათ-რა?!

(დაფიქრდება, იმღერის)

მოდის ასე ვქნათ, ყმა მივაბაროთ,

ჩვენ ვხნათ და ვთესოთ, ვენახი ვბაროთ.

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. რა სულელი ხარ!.. ხალხს გადამირევს, ზვარს დამიკაფავს, სახლსაც დამინგრევს!

ბ ა რ ა მ. მოდი, უშოვნოთ ზასედატლობა!

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. დიდი კადრულობს, უნდა მარშლობა.

ბ ა რ ა მ. (ცოტა ფიქრს უკან) მაშ, იცით, შეი ჭი[რ]იმე, რა მო-
გახსენოთ: შევაწეროთ კაცებში ფული, ერთ ოთხასიოდ თუმანს ავ-
კრეფთ ხელათ. ოთხასის თუმნით (მხიარულობით) აბა რას ბრძანებ,
შეი ჭირიმე, თავი დღეში გაგვყრიან! ხა, ხა, ხა!

(ივინის, მერე იმღერის).

ასის თუმნითა, აბა რას ბრძანებ,
სუდსა, პალატას ხელით ვაქანებ!
ჩვენ სუდიასა — აიმ კუქნასა,
სულ ვათამაშებ ლეკურ-ბუქნასა
და სეკლეტარსა მე ოც თუმნათა
ვნებავთ გაგიხდით მაიმუნათა!

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. (წამოჯდება მხიარულის სახით, ქუდ შეიკე-
ცავს მაღლა). ვთქვათ, ორი წელიწადი არ გაგვყარეს, მერე ხომ უნდა
გავეყარო. (ამ დროს ისმის ხმა ივანესი. იმღერის: „ლა, ლა, ლა, ლა,
ლაა, ლა, დაი-და და ლა, ლა“).

გამოსვლა მესამე

ივინივე და ივანე

ხლისტი ხელში უჭირავს. შემოვა, გააკეთებს ანტრაშას, პირუტყვს, ცალფეხით
შემოტრიალდება, მერე მივა ანდუყაფართან. ისინი ვანცვიფრებით უყურებენ.

ი ვ ა ნ ე. ბონეერ, ყაფარ, კაპარ. კაკ იმია, ტაკ ი ონ დიკარ!

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. მოდი, ძმაო, დაჯექ, გვითხარი რამე, გვასწავ-
ლე რუსული იკომონია.

ი ვ ა ნ ე. ტო იესტ ავრონომია. (იმღერის).

რასტალკუიკა იემუ, რა კაცია!
როგორ გასწავლო ირრიგაცია,
ვით გავაკეთო კარგი გუანო.
ჯერ გამეყარე, ადამიანო,
მაშინ გიჩვენებ და დაგასწავლო
ეს დიდი ზვარი როგორ დაკვალო!

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. (ოხვრით). ბევრი ღვინო კი მოგვივა, თუ რუ-
სული გზები გააკეთე სასეირნოთა!..

ი ვ ა ნ ე. ღვინო? ქართული ღვინო! ეტო გლუბოსტ! რა ღვინოა,

ჰსწორეთ კლუკენი კვასია! კლუკვას რა ჰქვიან? ძა... ძა ძახველი. ან რა შემოგდით? დასაღვეათაც არ გეყოფათ!

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. ჩვენ ხომ ვსვამთ, არ ვჰყიდულობთ. თავადის შვილს პური და ღვინო თუ აქვს, მდიდარია.

ი ვ ა ნ ე. ფული რომ დაგჭირდებათ, უნდა ეხვეწნეთ კაკოვო ნიბუდ მიკირტიჩ გასპარიჩა.

(ამ დროს ისმის მეორეს ოთახიდან პავლეს ხმა).

პ ა ვ ლ ე. ბიჭო, ბიჭო, შენ ეი, ბერუავ! სწრაფიას აჭამე, ყორანასთან ჩხუბი არ მოუვიდეს! ჰაა, შე ჯულ-ძაღლო, ნძა, არ შეჭამო ე კურდღელი.

ი ვ ა ნ ე. აა, პავლე მოსულა ნადირობიდან, წავიდე, ვნახო, რა დაუჭერია. ხლოპეც დობრ და გლუპ (გავა).

ბ ა რ ა მ. (სიცილით). შენი რისხვა მქონდეს, თუ მაგას მთელი ჰკუთა ჰქონდეს.

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. არ ვიცი, რა ემართებათ ამ რუსეთში; იწამლებიან თუ რა არის? ბიჭო, საკურველია, მოზღოვს მეც ვიყავ, მაგრამ კი არ გავგიჟებულვარ!

ბ ა რ ა მ. უთუოდ რუსეთის ყინვით ტვინი ეყინებათ (იცინის).

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. (ადგება და მიდის). კარგია, მამა გიცხონდა, არ გაგვიგონოს!

ბამოსვლა მკრეხი

ბარამ (მარტო. ფიქრობს)

ბ ა რ ა მ. ახლა გინდა, ბარამ მოუარო, გონება! გაიყრებინ ბატონები. საუფროსოთ იქნება არ ამიყვანოს დიდმა ბატონმა... პავლეს რომ ვერგო, დედაკაცთან ძნელია: ამას გროშს ვერავე მოჰპარავს. მაშინ გოგოები უნდა გავიმეჯობრო

(იმღერის)

თუ ბრძანებლობს სახლში ქალი,
სულელი ჰყავს ვისაც ქმარი,
ვეზირს უნდა ჰქონდეს თვალი,
საით არის ღია კარი.
ვინც მოახლე მას უყვარდეს
და სიტყვას დაუჯერებდეს,

გინდა იყოს მახინჯ, მკვდარი,

გახდი იმის მეგობარი!

რუსეთის გიჟს რომ ვერგო? იჰ, ღმერთმა დამიფაროს, როზგითა
მცემს სიბერის დროსა... მაგრამ გაბრიელა ამბობს, კარგი გულისა
არისო. მერე, თუ თავის პლანები მოჰყვა, რასაც დასთესს, სულ ჭინ-
ჭრათ გადაექცევა... მასუკან ან ზასედატლათ წავა, ან პოპოშნიკათა...

(ისმის ხმა კარებიდან და ხველა; ბარამ კულისაში დაიმალემა).

ბამოსვლა მხეშთში

მიკირტუმ გასპარიჩი

შემოვა, ხელში უჭირავს ღავთარი. იყურება აქეთ-იქით.

[მ ი კ ი რ ტ უ მ გ ა ს პ ა რ ი ჩ ი]. ვა, სად აყრილან? ბევრი დაი-
მალოთ, მაინც ემე. უნდა პერემენაით ქნათ ვექსილმა.

(იმღერის ღ-მ-ი-ლოთ)

ამ დიდ ბატონს მართებს ფული,

მე ხელში მყავს იმის სული;

ორი წელი მომატყუა.

რა კაცია გიჟ ვრაცუა!

მეორე ძმა ჰყამს ტუტუცი,

ასი იმანაც მივეცი.

კურტყელს იჭერს, ყვირის: უა, უა!

აი კიდევ გიჟ ვრაცუა.

ერთი ძმაც ყამს რუსეთუმე,

ტანცი-მანცი ლავ ხალუმე,

ამე თავში არ აქვს ჭკუა,

ისიც ისევ გიჟ ვრაცუა!

(დაფიქრებული დადის)

ეს რა კარგი ფიქრი ვქენ: ამათ გაყრას შვრებიან; ეგება ეს
ფრანტს ჩემი შუშანი მივეცე. ბალქამ ეს არის (შუბლზედ და ჯიბე-
ზედ დაიკრამს ხელს): ესტი ჩკა, ენდი ჩკა! მაგრამ ჩემი შუშანი კნეი-
ნი დაუძახონ: კნეინო, კნეინო! ბაზარშიაც დიდ რამე იქნება. დიდე-
ბულიძიანთ ხნამე! ბულდან ბულდანიჩინ აჭკით კუ ჰანიმ.

(ამ დროს შემოვა ბარამ)

მიკირტუმ. აა, მურავო. მშიდობით ბრძანდები. კარგათ
ბძანდები?

ბარამ. გახლავარ, პარუნ, მაგრამ რასაცა ფიქრობ, უჩემოთ კი
არ შეგიძლიან.

მიკირტუმ. (შემკრთალი). ვა, რა ფიქრი?! ეს თამასუქები
პერემენათი უნდა ქნან შენი ბატონები!

ბარამ. რომ გაგისაღო ეგ ხუთასი თუმანი, რას მომცემ?

მიკირტუმ. კარგი, კარგი წაღები ჩაგაცემ. (ბარამ იცინის).
ვა, ქუდიც დაგხურამ, ელი!

ბარამ. არა, ბევრი ამბავი არ ვიცი. თუ გაგისაღე, ოცი თუმანი
მომეც.

მიკირტუმ. ინჩე ასუმ? ესეც გიჟ ვრაცუე!

ბარამ. მაშ, შენი ნებაა... ხომ უნდა იჩივლო? ორი და სამი
წელიწადი გავა, იმისი სარგებელი კანონიერი შაურის მეტი არ მო-
გეცემა. აი, რამდენი დაგაკლდება!

მიკირტუმ. (ანგარიშობს). ოხტ-ვიც. ლავ ასუმე, დრუსტ
ასუმე. ჯანი წავივიდეს, აი ოთხი თუმანი მოგცე.

ბარამ. (თავს იქნევს). ოც გროშს არ დაგიკლებ.

მიკირტუმ. ჰა, ხუთი თუმანი, ელი!..

ბარამ. ჯანი გაგვარდეს, მაიტა ათი!

მიკირტუმ. ვა, რა კაცი ხარ, მურავო. ბევრი ფლისტ-ფლუს-
ტი გაუშვათ, რვა თუმანი, ჰა, ხელი დაჰკარ — ტრაქ, ტრაქ და...

ბარამ. რა გაეწყობა (ხელს დაჰკრავს). ყაბული მაქვს, ერთი
კაბაც ჩამაცვი.

მიკირტუმ. კარგი, კაბაც ჩაგაცმევ.

ბარამ. პატიოსანი სიტყვა!

მიკირტუმ. ინჩე ასუმ მეთქი, შენმა მზემა... მლთუმ როგო-
რა იქ?..

ბარამ. ისე ვიქ, როგორც შენ გინდა.

მიკირტუმ. ისე ჰქენ, რომ ფული მოიყვანე ხუთასმა თუ-
მანი.

ბარამ. მოდი, მიკირტუმ, ერთი საქმე ჰქენ: შენი ქალი დიდ
ბატონს მივცეთ, თამასუქი დაუხიოთ; ცოტა კიდევ მოუმატე.

მიკირტუმ. (სიამოვნებით). კარგი, მაგრამ დიდი ბატონმა
ქვრივია, შვილებმა ჰყავს. ჩემი შუშან მიკირტუმოვნა ყმარწვილია.

მურაოჯან, შენ კარგი კაცი ხარ, ამ ფრანტს მივცეთ. ჩემი ქალმაც
ნასწავლია, ტანცი იცის.

ბ ა რ ა მ. აიმ რუსეთის გიჟსა?!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. არაფერია, ყმარწვილია, თამამე; ქარი-მარი გავა.
დიდკაცებში პრაფერანს კუ ხალა, ერთ ყალმათ ლავ ფესაცუა.

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. (ოთახიდგან). ვინ ლაპარაკობს მანდა?

ბ ა რ ა მ. მიკირტუმა გახლავსთ!

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. აა, მიკირტუმ გასპარიჩ, რატომ არ მობრძან-
დები? აქ შემოდი, ვაჟო, რამდენი ხანია არ მინახევხარ!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. (ცალკე ჩუმათ). პლუტ ვრაცუა. პა. (მალლა).
კნიაზ გაუმარჯოს! (შევლენ ანდუყაფარის ოთახში).

გამოსვლა მემკვსე

გაბრიელ (მარტო)

[გ ა ბ რ ი ე ლ]. ფუ, რა სკუჩნობაა ამ სოფელში. ნეტავი ქალაქ-
ში მაინც ვიდგეთ, ნეტავი ჩემი ბატონი ისევ ვარშავში ყოფილიყო
და... საჭვირველი ეს არის, იქ რომ ვიყავ, საქართველოში მინდოდა
მოსვლა.. ახ, როდის განათლდება ჩვენი ხალხი!.. რა უბედურობა
არის, გოგოსათვის ხმა ვერ გამიცია. ტოლი დელო ვარშავა! სადამო-
ზედ როცა დრო მქონდა, და როდის არა მქონდა დრო, ბატონი სად
იყო ხოლმე, დავერევოდი ვარშავის ქალებში... რა რიგათ არიან გა-
ზდილები: ორ კვირაზედ პოლშური მასწავლეს, მერე ტანციობა და
რამდენი რამეები. შაბათობით ვერცხლის ზალაში თვითო შაურათ
არის შესვლა. მუზიკა, ქალები გიჟდებოდნენ ჩემთვის; რა ზდილო-
ბით მექცეოდნენ: „პროშუ პანა გაბრიელა, ნამაზურე ობერ ტასა“ —
ესენი სულ დამავიწყდება. (ოცნებობს. ამ დროს შემოვა ყარდა-
შვერდი, გვერდით დაუდგება, გაბრიელ ვერა ხედავს). ახ, იულიავ,
იულიავ! სადღა ვნახამ შენს ლამაზ ტანსა, სად გავიგონებ შენ ლამაზ
ხმასა. „კოხანი გაბრიელო!“ მეტყოდა ხოლმე. (ოხრავს). ნეტავი იმ
დღესა, რომ მე სიყვარული გამოუცხადე: პოლშურათ დაუჩოქე წი-
ნა, აი ასე (დაიჩოქებს ყარდაშვერდის წინ): ოო, იულიავ, იულიავ.
შენა ხარ ვარსკვლავი ჩემის ცხოვრებისა.

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. იი, მეხი კი დაგეცა!

გ ა ბ რ ი ე ლ. ოჰ, შენ ხარ, ვარდო?... ვარშავა მომაგონდა.
(წამოდგება).

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. თვალი შენც დაგიდგა და ვარშავასაც!

გ ა ბ რ ი ე ლ. აი, ეგ არის ქართული სიყვარული.

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. მაშ რუსული სიყვარული როგორ უნდა?

გ ა ბ რ ი ე ლ. მე რუსეთში პატარა ვიყავ, არ ვიცი. თუ გინდა, პოლშურს გასწავლი.

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. (მხიარულათ). აბა, როგორ უნდა?

გ ა ბ რ ი ე ლ. აი, ჯერ ასე თავს დაგიკრავ, შენც ასე დამიკარ თავი, ამას ჰქვიან კნიკსი.

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. აი, თვალბზედ დაგაკარ ფისი.

გ ა ბ რ ი ე ლ. მაიცა. მერე მოვალ, ესე ხელზედ გაკოცებ. (დაი-
ჩქებებს). სიყვარულს გამოგიცხადებ.

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. კარგი, თვალი დაგიდგება, არავინ დაგვი-
ნახოს!..

გ ა ბ რ ი ე ლ. მაიცა, გითხრა რამე!

ყ ა რ დ ა შ ე ვ ე რ დ ი. თქვი ჩქარა.

გ ა ბ რ ი ე ლ. ოჰ, ყარდაშვერდი...

[გამოსვლა მუშვიდი]

ამ დროს ივანე შემოვა უეცრათ, ყარდაშვერდი დაიკივლებს და გაიქცევა.
გაბრიელ დაჩოქილი ღარჩება.

ი ვ ა ნ ე. რას შვრები, დურაკო?

გ ა ბ რ ი ე ლ. ვინავათ, ბარინ.

ი ვ ა ნ ე. გავარი, დურალეი. (ფეხებს დაუბრახუნებს).

გ ა ბ რ ი ე ლ. სიყვარული გამოუცხადე, ბარინ.

ი ვ ა ნ ე. (იცინის). რა პასუხი გითხრა?

გ ა ბ რ ი ე ლ. რა მითხრა? იგინება.

ი ვ ა ნ ე. ნუ ტაკ, პრაშჩაი, არა ჰყვარებიხარ!

გ ა ბ რ ი ე ლ. კაკუე, ბარინ, ქართული სიყვარული სულ გინებ-
გახლავსთ.

(გაბრიელი გავა).

ი ვ ა ნ ე. (იცინის). მართალს ამბობს; ჯერ საქართველოში სიყვა-

რულის მაგალითი არა ყოფილა, რამანიც არ დაიწერება... რამან ბეზ
ლიუბვი — უქასნო!..

(იმღერის)

ჩვენთა ქალთა უგრძნობართა,
სიყვარულის უმეცართა,
ტრფობისათვის არ აქვს სული,
სხვა რისთვისმე უცემსთ გული.
საყვარელსა ვით ბაშმაკი,
მოსწყინდებათ იმათ რაკი,
რა გულით ამოიღებენ,
ვით ძველსა გადააგდებენ.
ჩვენი ყრმანიც გულგრილები,
თითქო იყვნენ ანგლიჩნები,
გამხდრები, ძალათ ყვითლები,
პირ-ბრინჯ-ფქვილ შეგლესილები.
ცოლს არ ირთვენ, ჭლექდებიან,
უდროთ სნეულდებიან,
ლანცკნეტის თამაშობითა,
ვგონებ, სულ გაკოტრდებიან.
ჩვენი ვაჭრების შვილები
შეიქნენ ჩინოვნიკები,
მამის მოგებულ ფულებსა
ჰფანტვენ ვითა ჩალა-ბზესა.
ვაჭრობას არ კადრულობენ,
ბალში ფრანცუზ-კადრილობენ.
ბლოტის ფერჩათკით ფრანტობენ,
თავის ოჯახს კი ამზობენ.

გამოსვლა მერნე

ამ დროს შემოვა მიკირტუმ გასპარიჩი, უყვირის ივანეს:

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ზღრავი ქელაიმ, კნიაზ!
ი ვ ა ნ ე. აა, მიკირტუმ გასპარიჩ, კაკ ვაშე ზღოროვიე?
მ ი კ ი რ ტ უ მ. ბლადდარიმ პუკურნო!
ი ვ ა ნ ე. რისთვის გარჯილხარ, ჩემო მიკირტუმ გასპარიჩ!

მიკირტუმ. მე, კნიაზჯან, ცოტა ვექსილი პერემენიათ უნდა ჰქნან შენი ძმები.

ივანე. (მოწყენილი სახით). რა მართებთ სულა?

მიკირტუმ. ანდუყაფარ — ხუთას ორმოცდა ორი თუმანი და ორი მანათი, პავლემ — ასი და რვა აბაზი.

ივანე. სარგებელს რას ართმევ, ჩემო მიკირტიჩ?

მიკირტუმ. (აქეთ-იქით იყურება). ცოტა, სამი შაური.

ივანე. ეტო უყასნო, მიკირტიჩ, ეტო ნე ჩესტნო!

მიკირტუმ. (იცინის). კნიაზ, ერთი ჩესტის ლათაიას გითხრამ.

(იმღერის)

კტუ ნა სვიტე ჩესნა ბუდით.

ბუდით ნასით ხლება გუდით.

(იცინის)

რა ვქნათ, კნიაზჯან, ჩვენი ყმა, გუთანმა, პურაი, ფულის სარგებელია. აი, ნაღდი მომცეს თქვენი ძმა, კუზუნ პრუცენტ ყაბული, ჰა... რამდენი წელიწადია მართებს, დახისპორ კაპეიკ ნეზნაით. ცხენის ქირამ გამაკუტრა, კნიაზის მზემ, ზა ოდნა კუნეც პლტარა რუბლი პლაჩუ. ისე ვენდე შენი ძმა, არც აბეზპეჩითი რამე მაქვს. კნიაზჯან, რატომ შენ არა იქ ყმის პრავიტსა? მაგრამ ჭორი გავიგონე, ძმები გაყრას შვრები?

ივანე. დიახ, უნდა გავეყარო!

მიკირტუმ. (ჩუმად). შენ ჰკვიანე, არ მოტყუვდე, ანდუყაფარ ყალბე, გებნები, ჰა!

ივანე. ვინ მეუბნება! უნდა ავიტანო. ამისთვის რომ მართალს ამბობს, ბოყე მოი!

მიკირტუმ. ერთიც გითხრამ; რომ დავიდარაბე ძმები მორჩეთ, მერე სამსახურში არა იქ? ზასედატელ, გრდნიჩ. ჯამაგირი კარგი რამეა და!

ივანე. ნეტ, ბრატ, მე მინდა ვიხაზაინო, მე სამსახურის თავი არა მაქვს.

მიკირტუმ. (იქით). გიჟ ვრაცუა. (მოწყენით). კნიაზჯან, პური კარგი მურავიც მოიყვანს, სამსახურ ლავე, პატივე; ზასედატელი ასი თუმანი აქვს, ასიც ისე მოვლენ!

ივანე. ქრთამი უნდა ავიღო?

მიკირტულმ. ვაა. ინჩის ასუმ! ჩემთვის რომ საქმე ჰქნა. შენი
ოფლისათვის ოცო ოქრო მოგცე — ეს ქრთამე?!

ივანე. მე მაგის მქნელი არა ვარ!

მიკირტულმ. კნიაზჯან, აუ საზაინ-მაზაინობა იქ, ცოლიც შე-
ირთამ.

ივანე. იქნება... მაგრამ ნადა პრეყდე ვლუბიტსა.

მიკირტულმ. კიდეც ლათაა გითხრამ.

(ინფორმ)

ლუბაით ნადა კრასავიცა,
ფული მოგცეს მეტი ვანცა;
თუ არა აქვს ფული ცოლი,
უნდა ცამო ხომ კონხოლი!

ივანე. (იცინის). ბრავო, მიკირტიჩ, ბრავო!

მიკირტულმ. დიაბ. კნიაზჯან, ფული! ეს სოფელმა სულ ფუ-
ლი. ფული, სხვა ყველამ ტყვილია; შენი საზაინ-მაზაინობას ფული
უნდა.

ივანე. ტაკ ჩტოჟ. ბანკიდან ავიღებ, ეხლა ხომ ბანკი გვაქვს!

მიკირტულმ. ოჰ. კნიაზჯან, ბანკი! ჩემა მზემ, მანამ აიღებ,
ტლექი მოგვება. ერთი წელიწადი ჰსწერა ჩვენი იუანემ. რამდენიც
ოპისი ქნა, ომდენი დაუწუნეს. მერე ბრაზი მოვიდა, დახია. ვა. დავი-
დარაბას გახდიან: თუ ვინ მოგცა ყმა, რა ყმები, გვიჩვენეო. ჩვენი
ფული ჰსჯობია. კნიაზის მზემ. ვსთქვათ რომ აიღე. ასტროჩით რომ
იქ, ერთ წიმუტში ტრანქ. ჩაჭუჩი დაჰკრამენ. ყმა ტორგში იქმონენ.
ვაა, ჩვენ უსტუპიტს გიზამთ... მაგრამ პრაშჩაი, კნიაზ, ღმერთმა ქნას,
თქვენი ჯავადარაბა კარგა მორჩე (გავა).

მოკმედიბა ნიორი

გრძელი ტახტი. საღია ვაფენილი. ზოგან მუთაქა გღია. ზოგან ბონჩა. ზოგან
ბალინი.

ნიორ მუთაქაზედ წამომჯდარი არის. ტახტ ქვევით ყარდაშვერდი ჩამჯდარი
არის და ლაპარაკობენ.

ნინო და ყარდაშვერდი

ნინო. (ოხვრით). იქნება იმ დედა ჩემმა იმ მაიმუნს მიმცეს?
ყარდაშვერდი. ვისა?

ნინო. აი, სულის სეკლეთარსა!

ყარდაშვერდი. უი, დამიდგა თვალები, იმას?

ნინო. იმ დღეს ისე რიგათ გადაჰყრა ლაპარაკში დედამ, რომ მე იჭვი შემივიდა.

ყარდაშვერდი. უთუოთ საქმე ექნება რამე ქალბატონს და ატყუებს.

ნინო. (იცინის). ღმერთმა გიშველოს. მეც გამიკვირდა, დედა ჩემი აგრე გიჟი არ არის.

ყარდაშვერდი. (ნეკზედ მოიჭერს კბილსა). ახლა კი ვიცი: ბატონები იყრებიან და უთუოთ დიატორათ უნდათ!

ნინო. (მხიარულებით). უი ქა, პართლა? შენ ვინ გითხრა, რომ იყრებიან?

ყარდაშვერდი. (გაწითლდება). გაბრიელმა.

ნინო. (თითით ანიშნებს). შენ როგორღაც ეკუთრებები ინასა!

ყარდაშვერდი. (გაწითლდება, ხელზედ დაუწყებს კოცნას). გენაცვალოს ყარდო, ცოლ-ქმრობის პირობა მივეც.

გამოსვლა! მეორე

ივინივე და რამაზ შემოვა, დაუკრავს თავს ნინოს.

რამაზ. კნეინას ვახლავარ, უმორჩილესი მონა! მექმნება ბელნიერება, ვიკითხო სიმრთელე ბრწყინვალეებისა თქვენისა!

ნინო. (თავს დაუკრავს და გავა ბუტბუტით). თვალმც დაგიღება.

გამოსვლა მესამე

რამაზ და ამ დროს შემოვა მაკრინე.

მაკრინე. აა, კნიაზო, მშვიდობით ბრძანდებით? რა ამბავია, ასე დაგვივიწყეთ?

¹ დედანშია „გამოცხადება“.

რამაზ. მრავალთა საქმეთა გამო არა მქონდა ღრობა. სხვაგვარ, კნენინავ. როგორ არის გარემოება თქვენის საქმისა?

მაკრინე. როგორ არის? ნულარ მიბრძანებთ. ჩემი ქმარი, როგორც მოგეხსენებათ, დაუღვენელი არის, არა იცის რა. ივანე ცდილობს გაყრას, მაგრამ მე თქვენზედა მაქვს ფიქრი, თქვენ გონივრებაზედ, თქვენს სინილისზედ. ჰსწორეთ მოგახსენო, მე ისე არ დავეშურებოდი გაყრას, თუ მიზეზი არა მქონდა; ქალი გასათხოვარი მყავს. ყველანი ერიდებიან გაუყრელობის მიზეზით. მოგეხსენებათ ჩემი მაზლის სიმძლავრე!

რამაზ. ღიახ. უმჯობესია გაყრა! მე, ჰსწორე მოგახსენო, არ მიყვარს გარევა მაგგვარ საქმეში, მაგრამ თქვენ თხოვნას უარი არ ეთქმება. მერე. ჩემის სულის თვისება გახლავსთ, დავიჭირო მხარე დაჩაგრულთა, გაყრა ადვილი არის: ეცადენით, სინილისით აღმოიჩიოთ მედიატორენი.

მაკრინე. რასაკვირველია, ჩვენ სინილისით გამოვირჩევთ. მაგრამ ძნელი ეს არის, შემდგომ გაყრისა კარგი მოშენება და მოვლა უნდა სახლსა. როგორც მოგეხსენებათ, უთაურობა ძნელია. ნეტავი ასეთი საქრმო უშოვნო ჩემს ქალს და შეეცყანო სახლში!..

რამაზ. ღიახ. გმართებთ მაგაზედ ფიქრი. თქვენ გინდათ სასიძოთ კარგი მცოდნე რუსულისა და სასამართლოს ჰრჯულები იცოდეს: ჭკიანი, ზრდილი, თავადიშვილი...

მაკრინე. ჰსწორეთ! მაგისტანა ბედს ვინ მომცემს!.. ერთის სიტყვით, (ღიმილით) თუ თქვენსავეთ კარგათ არ ეცოდინება კანონები, რაც უნდა ღიდის კაცის შვილი, ყმა და მამულის პატრონი იყოს, არ მივცემ.

რამაზ. ფრიად გონიერათა ჰსჯით. აი, კნიაზიც მობრძანდება. (შეშოვა პავლე).

გაგონსვლა მცოდნე

ჩგინე და პავლე

პავლე. ბატონს რამაზ ეახლავარ! მშვიდობით ბრძანდები, კარგათ ბრძანდები? მამა ნუ წაგიწყდება, ბიძაშენს შეფსმწვეარი თურმე ჰყავს კარგი, აგება გამომირთო!

¹ ღელახშია „თქვენი ძმა“.

მ ა კ რ ი ნ ე. აი, უბედურება ოჯახისა! ოჯახი მეღუპება, შიმში-
ლით ვიხოცებით ტიტვლები, გასათხოვარი ქალი შინ გვიზის, აგერ
ოცის წლისა შესრულებდა და მიბერდება, ერთხელ ამათვის იფიქ-
რე, მე ხომ სასამართლოში ვერ ვივლი! რა უბედურობაა, ძაღლები
და ძაღლები!... (რამაზს) თქვენ მაინც უბრძანეთ რამე!

პ ა ვ ლ ე. ოჰ, ო... ო... დატრიალდა ჯარა! (ფანჯრიდან უძახის)
ბიჭო, ბიჭო, შენ, ეი, ფილიპე! სწრაფიას ფეხები დაუზილე, ვეჟო,
ჯერანამ საყელო რა უყო? ეგ ჯულძაღლი, აკი არ დაიყენებს!

მ ა კ რ ი ნ ე. (ქოქოლას აყრის). გამიკითხე, აბა რა ვქნა მე დე-
დაკაცმა!.. ბატონო, ამისთანა უბედურობა იქმნება. ოჯახში პურის
ნება არა ჰქონდეს, გლახას მისცეს! (ქმარს) შე კურთხეულის შვილო,
ერთხელ შენ ამოიღე ხმა, სულ მე სად ვიჩხუბო!

პ ა ვ ლ ე. მითომ რატომ არ ამოვიღებ? აბა, გაგვირება მიჩვენე,
გაქცევას გიჩვენებო! ასე ვილაპარაკებ პოპოშნიკთანა. დიამბეგთანა,
ნაჩაღნიკთან, სუდიასთან, როგორც შენთანა, ჩემო მაკრინე, ვაი არა
აქვს შენს პავლესა, ჰო!

(ამ დროს შემოვა ანდრეაფარ).

გამოსვლა მესამე

[უგინივე და ანდრეაფარ]

ყველანი წამოუდგებიან. მივა რძალთან, დაჯდება და ჩუმად ლაპარაკობენ.
რამაზ და პავლე წინ ჰსცენაზედ ლაპარაკობენ.

რ ა მ ა ზ. (ნელი ხმით). რატომ არ მიბრძანდებით, უთუოთ კნე-
ინა და ანდრეაფარ გაყრაზე ლაპარაკობენ.

პ ა ვ ლ ე. (სიცილით). გაიგონე, შენ, ეი, რამაზ, ბიჭო! თითქო
შენ ჰკვიან კაცს გეძახიან: დედაკაცი სულ ევას ჩამომავლობა არის;
ვითომ ანდრეაფარ ჰსჯობს ადამსა თუ? ჩემ მაკრინეს სატანაც ვერას
დასტყუებს, ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ვითომ ენაზედ ჭავლი მოე-
დება თუ? აი, ღმერთი არ გაგიწყრეს, ასე დაუკრავს. დაუკრავს რო-
გორც ჩონგური, ვაი არა აქვს შენს პავლესა. ჰო! მამა ნუ წაგიწყდე-
ბა, რა მაგის პასუხია, ბიძის შენის შეფისმწევარი ლამაზია? კურ-
დღელს კარგათ იჭერს?

რ ა მ ა ზ. (გაჯავრებით). ძალიან აქვბენ და მე, ჰსწორე მოგახ-
სენო, არ ვარ აზოტნიკი მხეცების ტანჯვისა.

პ ა ვ ლ ე. შენ ეი. გაიგონე! სულ ზაკონები სად გაწერინო? შენ, ძმაო. სულ კაცებს აჭერინებ ნაობახტში და...

რ ა მ ა ზ. უნდა ავხოცო ბოროტება!

პ ა ვ ლ ე. (იქით). თქვენმა მზემ, თავის მამას დაჰკარგავს ციმბირს ერთ თუმნათ ეს კეთილი კაცი, ვაი არა აქვს შენს პავლესა.

ა ნ დ ლ უ ყ ა ფ ა რ. (უძახის რამაზს, რომელსაც დაუწყებს ჩურჩულს).

პ ა ვ ლ ე. (ფანჯარას გააღებს). ანდუყაფარ, ოო... ოო... ერთი შეხედუ და ჯერანას ნავარდსა! ეი, შენი გულია. ტა, ტა. ტა! ბაჭო, შენ ეი. ბონჯუთავ, თქვენი ტრუ, ტრუ მეძებარი ჰსჯობს ჩემ ხალისსა თუ? ასან აღამ მაჩუქა. შვილო! რო დაუვლის, თითქო ცეკოს თამაშობსო. მამალაა ხალი, მამალაა ხალი! თქვენ ძაღლს ფრანგულის მეტი არა ესმის რა, ეხლა სად ვისწავლო: ჩერჩ-ტრუე, ჩერჩ!

მ ა კ რ ი ნ ე. (ქოქოლას აყრის ქმარსა). ეგ არის ძაღლები და ძაღლები!

პ ა ვ ლ ე. რა დაგემართა, ხვალ მოვიდნენ ეგ შენი დიატორები, ასე დავსტრიალდები, როგორც ჩალხი, ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ჰო!

(რამაზ და ანდუყაფარ გავლენ).

მ ა კ რ ი ნ ე. (ნელის ხმით). ხვალ მედიატორები მოვლენ. ყველა მომიხერხება. ჯერ ვეჯი უნდა გავიყოთ, ივანეა წილი არა აქვს; ორათ უნდა გავიყოთ, არაში მოსტყუვდე. თუ რამაზმა ქალისა გითხრას რამე. შენ შენებურათ უთხარ, ჩემმა მაკრინემ იცისთქო.

პ ა ვ ლ ე. როგორ თუ ქალ[ი]სა! იქნება ჰფიქრობ. იმ მაიმუნს მისცე?

მ ა კ რ ი ნ ე. (მღიმარებით). რა უჭირს, კარგი მცოდნე არის.

პ ა ვ ლ ე. (გაჯავრებული). რაო? მამა არა ეყოფილვარ, ვაი არა აქვს შენს პავლეს. ჰო? ჩემი ნინუცა?! დედაკაცო, გაგიჟდი თუ?

მ ა კ რ ი ნ ე. შენი საქმე არ არის!

პ ა ვ ლ ე. ფე. როგორ თუ ჩემი საქმე არ არის? მაშ მე სახლში გზირი ვჰყოფილვარ! ნუ გამაჯავრებ, გამიგონე, მაკრინე, ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ჰო!

მ ა კ რ ი ნ ე. (ჩუმათ ეუბნება) მედიატორათ ვიარჩევ, ვატყუებ. აგება ჩემკენ იყოს, თორე ყარდაშვერდი გოგოს არ მივცემ.

პ ა ვ ლ ე. (სიხარულით) აი დედაკაცი, აი ჰკვიანი! შენ კი გე-

თაყვანე მაგ თვალეზში, ჯან, დედაკაცო! აკი ვთქვი, ევაზედ ჰკვიანი არის ჩემი მაკრინე მეთქი, ვაი არა აქვს შენს პავლესა! ბა, ბა, ბა, როგორ იფიქრე?

მ ა კ რ ი ნ ე. რა ღიდი ფიქრი უნდა... (გავა).

პ ა ვ ლ ე. ჩემი ცოლი თამარ მეფის დროს რო ყოფილიყო, ვე-
ზირობას მისცემდნენ. არ გაგონილა: რაც უნდა ჰკვიანი კაცი იყოს,
პამპულათ გაზღის. არ გაგონილა: ეგ რო კაცი ყოფილიყო. დიდებუ-
ლიძეებს სულ აპყრიდა. წავიდე, მიმინო სახადელზედ მოვიყვანო.

მოქმედება მესამე

ანდუყაფარის ოთახში სტოლი დგას.

გამოსვლა პირველი

ზის რამაზ. ორნი სხვანი მედიატორები. გვერდით ტახტზედ ჩამოძვარნი
არიან ანდუყაფარ და პავლე. ივანე ზის სკამზედ.

რ ა მ ა ზ. (კითხულობს განაჩენს) ჩვენ, ქვემოთე ხელის მომწე-
რელთა, აღმორჩეულთ სინილისით მედიატორეთ დამტკიცებულის
სუღსა შინა № 375-ითა...

(ამ დროს იმერელი შემოვა ტირილით)

ი მ ე რ ე ლ ი. დევიმსე. დევიმსე, ვაი, ვაი, ვაი!

(ე რ თ ო ბ ი თ). რა არის, რა ამბავია?

ი მ ე რ ე ლ ი. (ყვირის), ვაი, დევიმსე, ბატონო!

(ე რ თ ო ბ ი თ). რა რაის? რა ამბავია?

ი მ ე რ ე ლ ი. ქორი გამიფრინდა, ბატონო!

პ ა ვ ლ ე. როგორ თუ ქორი!? გემიშვით! (იჭერენ სეკრეტარი და
ანდუყაფარი). გიჟი ხარო, მაჭუტაძის გამოგზავნილია, რა დროს
ვაყრა არის!

(პავლე ბატარა ხანს უკან შემოვა, ქორს შემოიყვანს, დაჯდება და უაღერსებს.
ერთი მედიატორე ჩუმათ ეუბნება, ქორი გაიყვანოს. ადგება და იმერელს მის-
ცემს, შემოვა და თავის აღაგას დაჯდება).

რ ა მ ა ზ (დაიწყებს კითხვას). ჩვენდა მოცემულისა თავადთა:
ანდუყაფარ, პავლე და ივანე დიდებულისეთაგან განვჩხრიკეთ ყო-

ველნი მათნი დავანი გარეშენი, აგრეთვე ვალნი მათნი, სადაცა აღ-
მოჩნდა, რომელ ვალი არის აღებული თავადის ანდუყაფარ დიდე-
ბულისაგან ორმოცდახუთი თუმანი 1825 წელსა მიკირტუმ გასპა-
რაჩი ტრდატოვისაგან, ჟამსა თავადის ივანე დიდებულისა პეტერ-
ბურგში გაგზავნისათვის, რომელიც ეს ვალი შემდგარა თამასუქის
გამოცვლით ოთხას ოცი თუმანი 1842 წლამდე. აგრეთვე დიდებუ-
ლიძეს აუღია სამოცი თუმანი ჟამსა თავადის ივანეს ვარშავაში წა-
სვლისას, ესე იგი 1849 წელსა და შემდგარა 120 თუმანი. ზემონსუ-
ნებულნი ვალ[ნი] დაშთენ ჩვენის კეთილის სინილისით თავადს ივანე
დიდებულისა.

ი ვ ა ნ ე. (წამოხტება). ეტა ტვოი კავერზი, მარტიშკა?

რ ა მ ა ზ. (მობრუნდება, სხვა მედიატორებს). ბატონებო, იყავით
მოწმად. (ივანეს) თქვენო ბრწყინვალეზავ, მაგ აბადისათვის სტატი-
ით 125 უგლოვნადო ულოქენია ო ნაკაზანიახ, ვი ბუდეტე ლიშენი:
ჩინა, ზვანია ი სოსლანი ვ სილკუ.

ი ვ ა ნ ე. მე შენ ღუელში გამოგიტხოვ!

რ ა მ ა ზ. ღუელნი აღკრძალულ არიან სტატიო[ი]უ 532-თა.

ი ვ ა ნ ე. სეტიმ სოზდანიემ ნიჩევო ნე სდელაემ (მედიატორე-
ებს). უფალნო, თქვენ ძალიან სინილისიანი ბრძანებულხართ, დავი-
კარგამთ მცირედი ნაპერწკალი კეთილშობილებისა. რა სამართალი
არის!.. ამ რაზბონიკს (უჩვენებს ანდუყაფარს) — და, ჩტო.. ჩისტი
რაზბოი. 900 კომლი კაცი ოც წელიწადს ეჭირა, მე ამ ოცს წელი-
წადში ასი თუმანი მხოლოდ მისარგებლია ჩემის მამულიდგან. ღმერ-
თი არა გწამსთ? ფუ, კაკაია ნესპრავედილივოსტ! არა, მე წავალ ღუ-
ბერნატორთან, მთავარმართებელთან, ხელმწიფესთან, თქვენს მაშე-
ნიკობას გამოვაცხადებ (გამოვარდება კარზედ).

პ ა ვ ლ ე. ეი, გამიგონეთ, ღმერთ გეფიცები, ერთ აბიდას გვა-
ჭმევს მთავარმართებელთან!.. (ჩუმათ) ეს ჩემი მაკრინეს მოხერხებაა,
ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ჰო! ეი, ჯან ღედაკაცო! (ამ დროს
მოაქვსთ ბიჭებს: თოფები, ხლმები, ბუთილკები, ყანწები, საფენი,
მუთაქები და ვერცხლეულები. რამაზ ჰყოფს).

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. (რამაზს) ეგ შინები სულ ჩემი ნაშოვნია არის.

მ ა კ რ ი ნ ე. (პავლეს კულისიდგან ეუბნება) ყველაში წილი
გაქვს, არ დანებო!

პ ა ვ ლ ე. (გაცხარებული) მე კი არა მიშოვნია რა თუ? ვეფო,

ჩემი ნანადირევით გამოდიხართ, ვაი არა აქვს შენს პავლესა. მაიტა, ნახევარი ჩემია! (შუბლზედ მოისვამს ხელსა). ესე ვიწურამ ოფლსა და ისე გამამყავს ჩემი ცოლ-შვილი.

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. (მივარდება მინებს, დაამტვრევს). აი, ესლა გაიყავ! ეს ოხერი ახალციხეს ვიშოვნე, ეს ჩემა ცოლის ძმამ მომცა, ესენი ქალაქს ვიყიდე.

პ ა ვ ლ ე. რო იყიდე, შენი პენციიდან მიე თუ? კახიშვილი რომ აიკელ, იმითი არ წახველ ქალაქსა, შე გაუმაძღარო? ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ჰო. (მივარდება რამაწს). ეგ მუთაქა ჩემია, სად მიგაქვს? გამიგონე, შენ, ეი, მამა არ წამიწყდება არ მოგცემ! ბიჭო, ეგ ჩემი ახალუხის დანარჩენი არის! (აიღებს მუთაქას, ანდუყაფარ მივარდება, ართმევს; პავლე წაართმევს, გადილაჯებს მუთაქაზედ და ხანჯალს ამოიღებს). აბა, მობძანდი და წაიღე!

ან დ უ ყ ა ფ ა რ. (გაჯავრებული შევარდება, გამოიტანს ხმალს, ქალები კივიან, ანდუყაფარ ყვირის) გამიშვით, დავჩეხამ მაგ სულელსა.

ბ ა რ ა მ. (და ბიჭები იჭერენ ანდუყაფარს) მამა შენი ნუ წაგიწყდებათ, ღმერთი გადღეგრძელებთ, აბა რა საკადრისია.

მ ა კ რ ი ნ ე. (კულისიდან პავლეს ეუბნება) არ დაანებო, თორემ ლეჩაქს დაგხურამ, კაცი არა ხარ!

პ ა ვ ლ ე. (გაბრაზებული) მომიტანეთ ერთი დიდი თოფი! აი, შე ქალაჩუნა დედაკაცო, ნახე, ჩახმახი შევაწყაპუნე. მამა არ წამიწყდება, გამიგონე! გამიშვით, რა თოფი მინდა? ცალი ხელით დავარჩო მელიასავით, ვაი არა აქვს შენს პავლესა, ჰო, (შემოვარდება ივანე).

ი ვ ა ნ ე. (ბარამს) რა ამბავია, ჩტო ზა რაზბოი?

ბ ა რ ა მ. აი, შეი ჭიიმე, ემ მუთაქაზედ ჩხუბობენ.

ი ვ ა ნ ე. (ივინის). ფუ, კაკაია ნიზოსთ! (მოვა პავლესთან, წაართმევს ხანჯალს, მერე მუთაქას გასჭრიხ შუაზედ, ერთს გადაუგდებს ანდუყაფარს). ნა ტებე, ბალშოი რაზბოინიკ! (მეორეს გადაუგდებს პავლეს). ნა ტებე, დურალუი! (ბიჭებს უყრის) გაიტანეთ, გადაყარეთ ეს ჩინა-მახოვები, თქვენთვის მიჩუქებია; ჩემს სახლს ნუ აჩირქიანებთ, სახლი ჩემია (ბიჭები ჰკრეფენ საჩქაროთ. [ივანე] რევასს). ა ტი ვონ, ისჩადიე ადა! (გავა).

რ ა მ ა ზ. მოიცა, თვალ მაშინ დაგიყენებ, როცა შენს ძმისწულს შევიერთავ! (ყველანი გავლენ).

გ ა ბ რ ი ე ლ. (ხელში უჭირავს მაკრატელი. ტირილით) ბოყე მოი-
ბედნი ბარინ მოატყუეს რაზბონიკებმა. ონ ტეპერ ნიში, ექვსასი
თუმანი ვალი არგუნეს, ეტო უყასნო! და ის დალოცვილი დადის და
ვარშაულათ ჰფიქრობს გააკეთოს პალები. მალ-მალ მეტყვის: „პო
ვარშავსკელო!“ ა პო ვარშავსკემუ. ფულები უნდა. აი, გუშინ მომცა
ეს მაკრატელი. ანით ხეები დაკვეცეო. აბა, კაკალი როგორ დავკვე-
ცო? (შემოვა ყარდაშვერდი. გაბრიელ მიიბენს იმისაკენ) ოჰ პანა
იულიავ.

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. კარგი. თვალი დაგიდგება, რაღასაც მე-
ძახი!

გ ა ბ რ ი ე ლ. ყარდაშვერდ, გეთაყვა, ნუ ჰსჯავრობ, ეს წყეული
ენა დაჩვეული არის, ან გადავეჩვევი. ან მოვიჭრი.

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. ყველა კარგი, მაგრამ შენს ბატონს არა
მოახსენე რა?

გ ა ბ რ ი ე ლ. როგორ არა, ჩემო. ჩემო ვარდო! მიბძანა, მე
ვთხოვ ჩენს რძალს, რომ ყარდაშვერდი მოგცესო, ჩემს ახლო დაგა-
ყენებთო.

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. რასაკურველია... სასახლის ახლო დავს-
დგე, ქათმები მაზღევენოს!... აგება მოუთრობა გიბოძოს.

გ ა ბ რ ი ე ლ. მოუთრობას იმასთან სამსახური არა ჰსჯობია?

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. რათ ემჯობინება, მაგდენიც არ იცი, რუ-
სეთი კი დაიარე.

გ ა ბ რ ი ე ლ. მოუთრობა რა ხელობა არის, რა პურს მაჭმევ?

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. ქაა, რა პურს გაჭმევს! პური შენს ხელში
იქნება და ღვინო, შემოსავალი. ვისაც ბატონი აიკლებს, ნახევარი
იმისია, ერთის სიტყვით, ბატონის მონახევრე არის.

გ ა ბ რ ი ე ლ. როგორ თუ აკლებს? კარგს რასმე მასწავლი!... მე
რომ ბატონს აკლება გავაგონო, დამარჩობს. განა ბატონი რაზბონი-
კია? არა, ჩვენ მაგისტანები არ გვისწავლია!

ყ ა რ დ ა შ ვ ე რ დ ი. მაშ შენცა და შენი ბატონიცა მშიერები

¹ დედანშია „გამოცხადება“.

დარჩებით. ერთის სიტყვით, თუ მოუტრაობას არ იშოვნის, არ მინდინარ, შენისთანა მშეიერებს მე ბევრს ვიშოვნის... მშვიდობით (გავა).

გ ა ბ რ ი ე ლ. ვოტ ჟენშჩინა! ნეტავი აგრე ლამაზი არ იყოს... მაგრამ ბოროტი დედაკაცი გამოვა... მაშ, რას მიჩრევეს: რაზბონიკათ გავხდე. ბატონს უღალატო, მოვპარო? ნეტ, ჩემი ბატონი კი არ არის, მამაა, დედაა, ერთის სიტყვით, შვილივით გამზარდა და უყვარვარ, კაცი გამომიყვანა მეხრეობისაგანა. ნეტ, ბარინ, მე შენ არ გიღალატებ, ია ტებია ნე ასტავლუ, კჩორტუ სიყვარული. (ტირის, ამ დროს შემოვა ივანე).

[გამოსვლა მესამე]

[გაბრიელ და ივანე]

ი ვ ა ნ ე. (შემოვა, როცა გაბრიელ ტირის) შტო ტი პლაჩიმ?

გ ა ბ რ ი ე ლ. არა, შენ ფეხ ქვეშ მოვჰკვდები, ბარინ, მე შენ ვერ გიღალატებ, ვერ გავიშვებ.

ი ვ ა ნ ე. ეს რა მესმის?! ნე პოდკუპილი ლი ი ევო! (გაბრიელს) რას ამბობ, ბიჭო, როგორ თუ გავიშვებ, შენ ხომ მე მერგე.

გ ა ბ რ ი ე ლ. (წამოდგება, თავს იქნევს). ის არ არის გაზდილი, ანჩხილი არის.

ი ვ ა ნ ე. ვინა, ბიჭო?

გ ა ბ რ ი ე ლ. ჩემი კოხანკა ყარდაშვერდი.

ი ვ ა ნ ე. რაო, რას გეუბნება?

გ ა ბ რ ი ე ლ. რას მეუბნება... მოუტრაობა ჰსთხოვე ბატონსაო.

ი ვ ა ნ ე. (იცინის) ტაკ ჩევოჟე? ჟალუიუ ტებე მოუტრაობა!

გ ა ბ რ ი ე ლ. (ტირის) ნეტ ბარინ, მე ჩესტნი ვარ, არ გავპაღლეცდები.

ი ვ ა ნ ე. მეც ამისთვინ გაძლევ, რომ ჩესტნი ხარ.

გ ა ბ რ ი ე ლ. ნეტ, ბარინ, მე შენ კაცების აკლებას ვერ გირჩევ.

ი ვ ა ნ ე. ონ პროსტო რიხნულსა! როგორ აკლება? ვინ გასწავლა ეგ სიტყვა?

გ ა ბ რ ი ე ლ. ყარდაშვერდიმ.

ი ვ ა ნ ე. მაშ ბოროტი დედაკაცი ყოფილა... გაბრიელ, იცი რას გეტყვი? ბროს ეიო!

გ ა ბ რ ი ე ლ. ბროშუ, ეი ბოლუ, ვსიო რუგაეტსა, უნდა რაზ-
ბონიკობა დამაწყებინოს.

ი ვ ა ნ ე. მაშ ზელს აიღებ? მართლა მითხარი!

გ ა ბ რ ი ე ლ. სიტყვას გაძლევ, ბარინ!

ი ვ ა ნ ე. მაიტა ზელი, ბუდემ პო პრეენემუ დრუზიამი (გაბრი-
ელ ზელზედ ჰკოცნის, გავა. ივანე დადის და ოცნებობს). დაა! სასი-
ამოვნო არის, ჰყვანდეს მებატონეს ერთგული მსახური და ყმები.
გოსპოდი, მომეც შეძლება, რომ ჩემმა ყმებმა ისე შემეყვარონ, რო-
გორც გაბრიელმა! კაკაია პოეზია, ბიტ დობრიმ, ხოტ ი ბედნიმ პო-
მეშჩიკომ და გლოცვიდენ შენი ყმანი... მეც ვეცდები! თუმცა ჩემმა
ყმებმა იმაშენიკეს, ნო ბოლ ს ნიმი, კაი მამულები მერგო. (გააღებს
ფანჯარას. ფიქრში იმდერის. ამ დროს შემოვა მიკირტუმა, გვერდით
დაუდგება).

[განოსვლა მკოთხე]

[ივანე და მიკირტუმა]

ი ვ ა ნ ე. ია რაზდელაუ პოლე ნა სემ.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. მაგითი ფული ვერ გასცემ.

ი ვ ა ნ ე. აქ მომივა მე კაპუსტა.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ა ვ კარმანე ბუდით პუსტა.

ი ვ ა ნ ე. ტუტ ნადია, სატი ტაფა.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ჯიბიდგან ფულები გავა.

ი ვ ა ნ ე. აქ ბესედკა გავეთდება.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. უფულოთ კი არ იქნება.

ი ვ ა ნ ე. ეს ლაბირინტათ უცხოა.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კიდევ გითხრამ — გიჟ ვრაცუა. (მიკირტუმ მი-
ვა, დაადებს ნელა ზელს მხარზედ). სუყველა კარგა ფიქრობ, კნიაზ,
მაგრამ ფული, სულ ფული... ფული...

ი ვ ა ნ ე. (ჩუმათ) მოვიდა სატანა, მოსწამლა ჩემი ფანტაზია.
(მალლა მიკირტუმას) აი, ეხლა ავიღებ ბანკიდგან და თავში მოგარ-
ტყავ შენს ვალს, მე მარგუნეს...

მ ი კ ი რ ტ უ მ. აკი გითხრამდი, კნიაზ, ანდუყაფარ ყალბია.

ი ვ ა ნ ე. და ახლა მჯერა, რომ შენზედ ყალბია.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კნიაზ, ჩემმა მზემა, შენთან არა ვიქ ყალბი. ერთი
რაშჩიტაით ვქნათ, უგოდნო პერემენათი ვექსელმა, უსტუპიტს გიზამ.

ივანე. მადლობელი ვარ.

მიკირტუმ. (დაფიქრებულად) კნიაზ! ეჟური რამ გითხრამ. მუქ-
თათ შენი ვექსილი გიშოვნო?

ივანე. კაკ ეტო?

მიკირტუმ. ფულიანი ცოლი გიშოვნებ.

ივანე. ლამაზსაც?

მიკირტუმ. ესეთი ლამაზი, თეთრი, როგორც ლიბასტრი.

ივანე. თვალები შავი აქვს?

მიკირტუმ. (მხიარულად). კნიაზ, ლათაიას გითხრამ:

თვალეები აქვს იშტარხნის ხიზილალა,
ტუჩი, ტკბილი, როგორც რომ ყანდის ჩალა,
ტანი წვრილი, იშპანის ყალამი,
ვინცა ნახამს, ყველა უთხრამს სალამი;
ყელი თლილი, რუსეთული შუშანი,
უნდა ნახო, კნიაზ, ჩემი შუშანი.

ივანე. კაკ შენი?

მიკირტუმ. (სიცილით) ეჰ, კნიაზ, ზირთი-ფირთი გაუშოთ.
ჰსწორეთ გითხრამ, ჩემი ქალია, კნიაზ, პუტრუ ჩემთან წამობძანდი,
ჩაიზედ პუკურნო პროშუ (დოინჯსა შემოიყრის). კნიაზ, კამისიაში
ოქმი შემიტანია, მეც კნიაზი გავხდე ჰა...

ივანე. (იციინის) ხა...ხა...ხა...მართლა?

მიკირტუმ. ვა, ჩვენი ჩამჩიანი წაიკითხე, ჩვენი გვარი ჰსწე-
რამს ტრდატ, დიდი ტრდატ.

ივანე. რომ ღორის ყურები გამოესხა?

მიკირტუმ. (იქით) ვა, რა ნაკითხია და! (მაღლა) ჰო, სწო-
რეთ იქიდგან წარმოვდივართ ჩვენი გვარი.

ივანე. (სიცილით უყურებს). მაშ, ნიშანი უნდა გქონდეს; აბა
ვნახო, ღორის ყურები გასხია, თუ არა?

მიკირტუმ. ეე, კნიაზ, მასხარაე ჰა! კნიაზჯან, ერთი ნსტე-
ცქ. (დასხდებიან). ექვსასი თუმან შენი ვალი, ენ დავხიოთ, ერთი
ხუთასი თუმანიც რამეები მზითევი მოგცე; ასი თუმანიც ჯიბის ფუ-
ლი. კნიაზის მზემ, ასე აზიზი შეგინახამ, სულ, სულ, ყაბლუ ფლავს
გაჰმევ. ჩემი ცოლი ასეთი რამეები იცის: მურაბე, ნუყლი...

ივანე. პოსმოტრიმ, ესტ-ლი ანა ხარაშა!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ლამაზია, გითხრამ განა,
არ ვინ არის იმისთანა!
ტანცი იცის ვალციანი,
ბუდიშ ლიუბით მოი შუშანი.
კიდევ გითხრამ ლათია:
შენ ვარდი ხარ, შუშან — ია,
ლამაზია, ფულიანი,
ბუდიშ ლიუბით მოი შუშანი.
მოდი, კნიაზ, ხელი დაჰკარ.
ანდუყაფარს თავში ჩაჰკარ.
გახდება ეკპიჟიანი,
ბუდიშ ლუბით მოი შუშანი.

ი ვ ა ნ ე. პასმოტრიმ!...

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კნიაზ, კარგი ფიქრი ჰქენ!

მოქმედება მეოთხე

თათელა ზის, ქალი უზის გვერდით, ბრინჯს არჩევენ.

მიკირტუმ, თათელა, შემდეგ ბარამ, ანდუყაფარ, პავლე, ბარძიმ და გოგო.

თ ა თ ე ლ ა. ყაირათი ქენ, შვილო, დღეს არა ხვალ ტანტიკინმა
გახდები. ვინც რომ შენ წაგიღოს, უთხრას, თუ ოჯახის ქალი ყოფი-
ლა იმან. შენზედ ყმარწვილი ვიყავ; ის ცხონებული ქალბატონუამ
რამდენი რამეები ყაირათი მასწავლა.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. (შემოვა) თათელი, თათელი!

თ ა თ ე ლ ა. ჰა-მე!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ვახშმათ რა გიქნია?

თ ა თ ე ლ ა. ვა, ახარ, ეგ რა საკითხავია? თათარი-იახნი, ნიმ-
რო, თალიში ხახვი.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კარგი, კარგი.

თ ა თ ე ლ ა. ალაჯან, შენ ძალიან გახარებული ხარ.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კარგი რამეს გახარებ: შუშანი გაგიტხოვე!

თ ა თ ე ლ ა. უჩემოთ იმან ვის მიე? ქალს კაი ფიქრი უნდა, ახარ,
სოვდა ხომ არ არის?! ვიცი, ვის მისცემდი!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. აბა, გამოიცან!

თ ა თ ე ლ ა. თუ გამოვიცნობ? ტოტლოვიან ღაღო?

მ ი კ ი რ ტ უ მ. არა, მაღლა.

თ ა თ ე ლ ა. ციციკოვიანთ ნიკო?

მ ი კ ი რ ტ უ მ. არა, კიდეც მაღლა.

თ ა თ ე ლ ა. (ღიმილით) ციმბურცკი, შენმა მზემ!

მ ი კ ი რ ტ უ მ. არა, ქართველი კნიაზი, დიდი კაცი!

თ ა თ ე ლ ა. ვუი, ქუ აჩკინ! კუტრი ქართველი?

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ვა, ჩემისთანა მურაები, თათელას მზემ, თავზე ადგას.

თ ა თ ე ლ ა. ეგეც მჭამლები... ალა ჭკვა წააგო!...

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ვა, რა კაცია, აი დედაკაცის ჭკუა! ღღეს-ხვალ მეც კნიაზი გავხდები, მაშ! მუჟიკი მივცე ჩემი ქალი?

თ ა თ ე ლ ა. (სიხარულით). ალაჯან, მართლა? შენმა მზემ, ბულ-დანოვიანთ ხამფერას შურობით ორივ თვალები დავარდება, მე რომ კნეინი ვიქნები.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. აბა, მაშ, მე გიჟი საქმე ვიქ?

თ ა თ ე ლ ა. მუღათი ქენ, ალაჯან, და ახარ ვინმეებს დაუძახოთ, დედანთ დაუძახოთ.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. თათელჯან, მე შენი ყაირათის, შნოს იმედი მაქვს.

თ ა თ ე ლ ა. (დაუძახებს გოგოს), ვარდო, გოგო, შე გულგვდარო! (გოგო შემოვა). დროზე ყადიფა აიღე, შვილო ჩანგალი ჩაიგდე. ჩემი ძმას ცოლი უთხარი, მობრძანდი, უთხარი, ვიცი გიამება, უთხარი, ჩემი შუშანა გავათხოვე, უთხარი, შენც მობრძანდი, უთხარი, ვისაც თავი უნდა, მოიტანოს, უთხარი, თავისი რძალი კეკლუასაც დაუძახოს, უთხარი, იმანაც ვისიც თავი უნდა, მოიტანოს, უთხარი, შნოიან, შვილო, იმან რამეს გაჩუქებენ.

გ ო გ ო. (მიუბრუნდება). ქალბატონო! როგორა? სად წავიდე?

თ ა თ ე ლ ა. დედანთას, სულელო, უთხარი შნოიან, ლაზათიან... (ქმარს) ალაჯან, ახარ, ასე ხომ არ იქნება, შენი სახლიც ერთი რამეა, ღღეს არ, ხვალ კნიაზ ტრდატ გახდები.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ყველა დამახილია.

თ ა თ ე ლ ა. (უძახის ბიჭებს) ივანია! ყარამანა! კვირიკე (ბიჭები შემოიტანენ საფენსა და დაუწყებენ შლასა. შემოდრიან სტუმრები

და ულოცავენ თათელასა. ამ დროს შემოჰყავსთ ქალებს პატარძალი და დასმენ ტახტზედ).

[მ ი კ ი რ ტ უ მ]. (შემოვა მიკირტუმა მორთული). აბა. ასე უნდა, როგორც მე ერთი საქმე დამრჩა, კნიაზმა გავხდე. ბუღდან ბუღდანი-ჩინ აჭკი კუ ჰანიმ. (ამ დროს გავარდება დამბაჩა, ისმის ხმა: მახარობელი, მახარობელი).

ბ ა რ ა მ. (შემოვა ბარამ. მიკირტუმას). სიძე მოგდისთ სასიხარულოთ. (მიკირტუმა ფულებს ჩაუდებს პირში, აზარფეშით ღვინოს მიართმევს და მხარს უხვევს შალით. ისმის ხმა მაყრულისა. შემოვლენ მეფე და მაყრები).

თ ა თ ე ლ ა. (რომ დაინახამს, ჰსცენისაკენ იტყვის) თქვენი ჭირიმეთ, ძროხას შეშჷამენ.

[მ ი კ ი რ ტ უ მ]. (მეფეს მიეგებება მიკირტუმ გასპარიჩი და აკოცებს. რეკომენდაციას მისცემს ცოლსა). კნიაზ, სიძეჯან, ეს გახლამთ თქვენი სიდედრი. (მეფე მიესალმება სიდედრსა, ხელსა ჰსთხოვს, ზელს არ აძლევს თათელა).

თ ა თ ე ლ ა. არა ვღირსვარ, შვილო. ღმერთმა აღას შნო მოცეცს, ყაირათი და ჭკვა, აღასავით მომგები გქნას, შვილო, თუ ღირს ვარ.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. (მიიყვანს ანდუყაფართან თათელას). ეს გახლამთ თქვენი მძახალი.

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. (თავს დაუკრავს).

თ ა თ ე ლ ა. კნიაზჯან, შენი მალლობისთვინ, შენი დიდკაცობის-თვინ მამიცია, შენმა მზემ, ჩემი ჭარუმადათი შუშანი. შენ იცი შენი დიდკაცობა, როგორც აზიზი შეინახამ.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. ბუღბუღა, ბუღბუღი ჩიტი მერნემ.

ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ. ჩემო მძახალო, დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, რომ, როგორც ჩვენ სახლს ეკადრება, ისე შევინახამთ თქვენს ქალსა. (მიკირტუმა მიიყვანს ანდუყაფართან კამისიონერსა, ანდუყაფარს და პავლეს გააცნობს).

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კნიაზჯან, ძახალო, ეს ჩემი სიმამრის ვაჟია, კავინშია, ჩინოვნიკია (ანდუყაფარ თავს დაუკრავს).

პ ა ვ ლ ე. (მივა, დაეღრიჯება) მამა ნუ წაგიწყდება, თუ ჩემი მოყრობა გინდა, აგება თქვენ უფროსებში რუსული მეძებარი მიშოვნო.

კ ა მ ი ს ი ო ნ ე რ ი. ვა, რა დროსია, კნიაზო! ძაღლები განა იქნება? რა დროსია? ახარ, ჯერ ქორწილია!

პ ა ვ ლ ე. შენ ხომ კურდღლის ხორცი არ გეჭმება, იმისთვის გეჯავრება ძაღლები განა?

კ ა მ ი ს ი ო ნ ე რ ი. (ჰსცენისაკენ). ვა, რა ფინთი ვინმეა. (მიიყვანს მიკირტუმა მეფეს და დასომს შუშანასთან. ამ დროს წამოდგება ბარძიმ, ყველანი წამოდგებიან).

ბ ა რ ძ ი მ. უფალო მიკირტუმ გასპარიჩ, მისი ბრწყინვალეა უფალი კაპიტანი თავადი ივანე ამირინდოს ძე დიდებულისძე გთხოვთ თქვენს საყვარელს ასულს. თანახმა ხართ? თანახმა ხართ? თანახმა ხართ?

მ ი კ ი რ ტ უ მ. კნიაზ ბარძიმ, მოახსენე, უთხარ, მისი ბრწყინვალეა უთხარ, დიდად მაღლობელი ვარ, უთხარ, რომ ჩემი სახლი მაღლიანობა, უთხარ, კეთდება, უთხარ ხარისხოვნება, უთხარ ხარისხოვნება შეილობით, უთხარ...

თ ა თ ე ლ ა. მეტი შნო მოგცეს, ალაჯან.

ბ ა რ ძ ი მ. (მიკირტუმ გასპარიჩს) მოდი, დალოცე.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. სიძეჯან, გაძლევ ჩემი ქალი ლამაზმა, ჭკვიანი, ტანადი. შენ იცი შენი დიდკაცობა, როგორ აზიზი შეინახამ.. ამინი იყოს თქვენ თავზე.

ბ ა რ ძ ი მ. რადგანც ღმერთმა მხიარულება მოაყენა სახლსა შენსა, გმართებს შენც მხიარულება.

მ ი კ ი რ ტ უ მ. (საზანდრეებს) ლეკური! მე და თათელა ვითამაშოთ (დაიწყებენ თამაშობას, აგრეთვე სხვანი თამაშობენ ლეკურს. მერე მიკირტუმ იტყვის კუპლეტსა):

ჩესნი პუბლიკი პრაშჩაი,
პუტრუ პროშუ ვას ნა ჩაი.
ბუდეთ უგოშჩათ კნეინა,
ახლა კი წაბძანდით შინა.

(ბოლოს იტყვის მიკირტუმ როგორც ავტორი:)

ბატონებო, შემინდევით, თუ ჰპოვეთ რამ ნაკლულება, ამად ვმხნეობ, აქ ბრძანებულთ ყველასა გაქვსთ განათლება, და ამისთვის მაპატივებთ სუსტსა ამას პირველ შრომას, არ შეისმენთ რომელთამე უსწავლელთა წყენა, წყრომას. მე დავწერე იმაზედა, ვინც ზნეობით არის მრუდი, ჩვენც ვეცადნეთ და განვდევნოთ, რაცა არის ჩვენში ცუდი.